

Əsrlərdən bizə miras qalmış milli-mənəvi dəyərlər nəinki təkcə müasir milli mövcudluğumuzun, həm də siyasi mövcudluğumuzun, dövlətçiliyimizin qarantına çevrilib. Eyni zamanda milli-mənəvi varlığımızın qorunub saxlanması da dövlətin ən əsas funksiyalarından birinə çevrilib.

Azərbaycan coğrafi baxımdan Şərqi ad edilərsə də, burada Avropa, Qərbi mədəniyyətlə qarşılaşan bir çox nümunələr var. Azərbaycan cəmiyyəti yeniliklərə daim açıqdır. Belə olmasaydı Şərqi və müsəlman aləmində ilk demokratik Cümhuriyyətdən, ilk parlamentdən, ilk operadan, ilk baletdən və bu kimi sadalana məhsul mümkün olan ilklerden səhəbət etməzdi. Əsas məsələ qəbul olunan yeniliklərin cəmiyyətin milli-mənəvi dəyərləri ilə uzlaşması problemdir. Qərbi həyat tərzi üçün normal qəbul olunan xüsusiyyətlər cəmiyyətimiz tərəfindən neqativ qarşılanma bilər. Bu baxımdan hər hansı bir yeniliyin təbii qəbuluna əvvəl ictimaiyyət üçün nə dərəcədə yaxınlığı, qəbul oluna dəyəri aydınlaşdırılmalıdır. İlk öncə meyarlara təyin olunmalıdır: hansı yeniliklərin qəbulu cəmiyyətimiz tərəfindən mənəvi qəbul oluna bilər; dövlətimizin milliyyəti qorumaqla inkişaf üçün daha məqbul olana bilər. Bu işdə kütləvi informasiya baxışları üzərinə məsuliyyətli və çətin bir vəzifə düşür. Mələm olduğu kimi, KİV cəmiyyətdə mövcud sosial-siyasi vəziyyətin dəyişməsinin əsas təsiri mexanizmlərindəndir. KİV hər hansı bir hadisəni qiymətləndirərkən birtərəfli baxış formalardır. Milli-mənəvi dəyərlərin təbliği, düzgün seçimin mövcudluğu üçün obyektiv mühitin reallaşması çalışmalıdır.

Postmodernizmin hakim olduğu bir dövrdə artıq insan üçün zəruri hesab olunan dəyərlərin belə adlandırılması müşahidə olunur. Özüni sivil, milli-mənəvi yönümlü yüksək inkişaf səviyyəsinə çatan bir cəmiyyət kimi təsdiqləməsinə baxmayaraq Qərbi cəmiyyətdə bu tendensiya daha çox

Hər bir milləti var edən onun milli-mənəvi dəyərləridir

Xalqımızın ən böyük sərvətlərindən biri, onun zəngin milli mədəni, maddi, ədəbi, dövlətçilik irsinə sahib olmasıdır

nəzərə çarpır. Qloballaşma şəraitində milli özünəməxsusluğun qorunub saxlanması, habelə milli-mənəvi dəyərlərə sədəqətlə yanaşı, ümumbəşəri dəyərlərin, beynəlxalq hüquq normalarının və s. inkişaf etdirilməsi - bütün bunlar Azərbaycanın siyasi simasının, onun özünəməxsus beynəlxalq imicini formalaşdırmışdır.

Tabii ki, qloballaşma sərbəhlər tanımı. Dəyərlərin yayılması, bir-biri ilə qarşılıqlı təsiri, özəzlənməsi prosesi çox asanlıqla baş verir. Optimal yol sağlamlıq milli-mənəvi mühtəyi qoruyub saxlamaq, milli xüsusiyyətlərimizin itib, beynəlmilləşməsinin qarşısını almaqdan ibarətdir.

Müasir dövrdə dünyanın maddiyata qəpəndiyi bir zaman millətimiz öz mənəvi dəyərlərinə sahib çıxmalı, gələcək nəsillərə layiqli miras qoymalıdır. Çünki bizim tarixi kimliyimizi, məniyyətimizi təsdiqləyən əmil məhz cəmiyyətdə hakim olan milli-mənəvi dəyərlərdir.

Mələmür ki, milli-mənəvi dəyər anlayışı özündə böyük bir mənəvi ehtiva edir. Mənəvi dəyər dedikdə

xalqın bu dalgadan salamat çıxma ehtimalı var. Onun sözlərinə görə, müasir gənclərin mənəvi dəyərlərimizə olan münasibətinə və onların özlərində daşdığı dəyərlər anlayışına nəzər salsaq, bugünkü səhənənin bir o qədər də ürəkəcan olmadığını görə bilərik. Lakin bununla yanaşı, digər xalqlarla müqayisədə daha yaxşı vəziyyətdə olduğumuzu da etiraf etməliyik: "Hər halda, bu gün Azərbaycan gəncliyinin milli-mənəvi dəyərlərə yönəlmiş hissiyəti çox olduqca kəmi, bu dəyərlərə biganə olan və qismən kosmopolitləşən hissiyəti də kifayət qədər çoxalib. Bunun isə özlüyündə müxtəlif səbəbləri var. Gənclərimizin xarici ölkələrdə təhsil almaları, Qərb düşüncəsinin, Qərb şüurunun Azərbaycan gəncliyinə təsir göstərməsi mühüm faktorlar sırasında"dır".

Ekspert bildirib ki, bu gün milli-mənəvi dəyərlərimizin vəziyyətində ümumi dəyərləndirmə aparacaq, görürük ki, hələlik biz zərər ortasında da çatmamışıq: "Ziyanın yarısından qayıtmaq böyük işdir. Lakin biz hələ heç ziyanın ortasına çatmamışıq. Bunun geniş şəkildə yayılması qarşısını almaq üçün dövlət səviyyəsində milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunmasını program və mexanizmi üzərində düşünməliyik. Azərbaycan Milli Emlər Akademiyası, Milli Məclis və universitetlərimizin müvafiq kafedraları bir araya gələrək gəncliyimizin milli-mənəvi dəyərlərinin qorunmasını müəyyən edən program üzərində iş-

ləməli və bu proqramı dövlətə təklif edib onun tətbiq olunmasına, maliyyələşməsinə nail olmalıdırlar. Çünki bir çox inkişaf etmiş xalqların təcrübəsi bizə bunu öyrədir və dikte edir. Belə düşünürəm ki, bunun üzərində hər şeydən öncə bizim ziyalılarımız, yaradıcı və daha çox humanitar bilik sahəsində çalışan insanlarımız bir araya gəlməlidir. O cümlədən bizim filosofların, sosioloqların, kulturoloqların, ədəbiyyatşünasların, etnoqrafların, tarixçilərin və folklorşünasların üzərinə daha çox məsuliyyət qoyulmuş olur. Çünki onlar millətin mənəvi, əxlaqi, milli dəyərlərini araşdırırlar, tədqiq edirlər, görə, onun qorunmasını vasitələrini tapırlar ki, digər peşə sahibləri ilə müqayisədə daha düzgün tapan bilsinlər".

Bu problemləri dünyanın əksər xalqlarının yaşadığını deyən ekspert bildirib ki, qloballaşma prosesindən uğurla çıxan bəzi xalqlar da var. Məsələn, biz Yaponiyanın təmsilində bunu aydın şəkildə görə bilərik: "Bu gün Qərbi özünün texniki inkişafına və texnoloji səviyyəsinə görə dünya lideridir. Ancaq bu günə qədər bir cəmiyyət olaraq bir çox hallarda Qərbdən alacağımız rəşional bilikləri sistemli analiz etmirik. Ona görə də Qərb məqsədyönlü şəkildə bizim cəmiyyət üçün zərərli olan irrasional dəyərlərini bizə ötürür. Yeni mənəvi-əxlaqi dəyərlər sistemi, milli-mədəni dəyərlər sistemi hər bir xalqın daha çox rəşional dünyasına aiddir. Yaponiyanın addım isə ona görə xüsusilə vurğulanıdır ki, məhz Yaponiya özünün milli-mənəvi dəyərlərini bütün varlığını ilə qoruyaraq və Qərbi texniki düşüncəsinin, texniki kaşınlarını bütövlükdə götürərək mənimədi. Və qısa bir müddətdə Yaponiya texnologiyası hətta Qərbi özünü dünya bazarına sığdırmağa

Azərbaycan Respublikasının
Mediamın İnkişafı Agentliyi

**Azərbaycan
dövlətçilik tarixinin, milli
adət-ənənələrinin, elm və
mədəniyyətinin təbliği**

başladı. Onun üçün bir Qərbdən nəyi almalı, nəyi almamalıyıq sualını cəmiyyətimiz üçün aydınlaşdırmalıyıq. Yeni cəmiyyət bilməlidir ki, Qərbi elmi-texniki nailiyyətlərini öyrənmək olar, ancaq onun ailə modelini bizim əxlaqi-mənəvi dəyərlərimizlə uzlaşdırmaq".

Tabii ki, hər bir xalqın, millətin mövcudluğu onun ana dilinə, adət-ənənələrinə, öz mədəniyyətinə, ədəbiyyatına, tarixinə bağlıdır. Azərbaycan xalqı bu günədək məhz milli mənəvi dəyərlərinə sadıqlığı sayəsində özünün mövcudluğunu, milli özünəməxsusluğunu qoruyub saxlaya bilib. Xalqımızın ən böyük sərvətlərindən biri onun zəngin milli mədəni, maddi, ədəbi, dövlətçilik irsinə sahib olmasıdır. Bu zəngin mənəvi irs xalqımız tərəfindən əsrlər boyunca yaradılıb və onun böyük bir hissiyəti günədək qorunub saxlanıb. Bu baxımdan, milli dövlətin formalaşması və bədiəyash olması onun mənəvi əsaslarının milli dəyərlərlə nə dərəcədə səsələşməsindən asılıdır".

Tabii ki, milli dəyərlərə söykənən dövlət quruculuğu xalqın milli şüuruna, mənəvi dəyərlərinə istinad etməli və gənc nəsillə tanışması ən vacib məsələlərdən biridir.

Cavanşir QƏDİMÖV

**Azərbaycan Respublikasının
Mediamın İnkişafı Agentliyinin
maliyyə dəstəyi ilə çap edilib**